

Umiddelbare tanker i møte med NOU 2012:1 Til barnas beste

Kort om Liane barnehage BA:

Liane barnehage åpnet i 1991 og er en 3-avdelings andelsbarnehage der barna går sammen med dem de er nærmest i alder.

- Blåklokka: 14 plasser i alderen 1-2 år
- Prestekragen: 19 plasser i alderen 2-4 år
- Stor avdeling: 19 plasser i alderen 4-5 år.

Våre 12 årsverk fordeler seg på 6 førskolelærere, 3 fagarbeidere og 3 assistenter.

Barnehagen har A-medlemsskap i PBL, har IA-avtale og er en I-bedrift. Det er pedagogiske ledere og styrer som står bak høringsuttalelsen.

Liane barnehage BA velger å gi tilbakemelding på kap. 1, 2 og 23. Kap. 1 fordi det beskriver hele arbeidet og er en komprimert måte å si noe om mye på. Kap. 2 fordi vi er kritisk til at det ikke har sittet pedagogiske ledere i utvalget. Kap. 23. fordi det er selve forslaget til ny lov inkludert utvalgets kommentarer og utdypninger. Dokumentet er omfattende og vi skulle gjerne satt oss enda bedre inn i de enkelte kapitlene fordi de setter ting i perspektiv og rammer inn forslaget til ny lovtekst. Som enkeltbarnehage med få ansatte har det dessverre ikke vært mulig innenfor de rammene vi har. Vi er likevel glade for å kunne bidra inn i dette viktige arbeidet. Vi tar likevel forbehold om at vi ikke har klart å skaffe oss den hele og fulle oversikt og derfor kan ha misforstått ting eller dratt slutninger på for tynt grunnlag. Vi mener likevel at det er viktig å bidra ut i fra de forutsetningene vi faktisk har.

Innledningsvis ønsker vi å kommentere begrepet som går igjen i hele NOUen (også som tittel) "barnets beste." Vi mener dette er et diskutabelt begrep. Hvem skal få definere dette? I og med at det er en barnehagelov kan man jo håpe på at det er førskolelærerne. Vi mener også at i økende grad ser argumenter om barnets beste brukt på måter som tydelig har flere hensikter. Eksempel kan være kartleggingsdebatten der argumentet er "for barnets beste," men det uten tvil er andre som også ønsker å "tjene" på dette. Blant annet nasjonen Norge og de kommersielle aktørene som står bak ulike språkkartleggingsverktøy og språkstimuleringspakker. Når det er sagt vil vi likevel bruke begrepet i våre uttalelser.

Kap. 1: Innledning/Sammendrag

Det er betryggende å lese at utvalget ønsker tydeligere regelverk for å motvirke forskjeller: *Tydeligere kvalitetskrav vil forenkle kommunenes behandling av barnehagesaker og gjøre det lettere både for tilsynsmyndighetene og brukerne å vurdere tilbudene (s.9). Et lett tilgjengelig regelverk er avgjørende for å oppnå likeverdighet og høy kvalitet (s.10).* Det er også sjarmerende hvordan utvalget bruker argumenter om større forutsigbarhet og forenkling som begrunnelse for å stramme inn og gjøre ting tydeligere i stedet for å si at barnehageeiere strekker regelverk og normer i dag. Vi er en privat barnehage som ønsker sterk styring av økonomien i feltet. At systemet er slik at store private aktører kan tjene

penger på barnehage er en utvikling vi stiller oss kritiske til. Det samme gjelder rammefinansieringen som rammer små, enkeltstående private barnehager kraftig. 2013 blir trolig et være eller ikke-være år for oss. Vi er klar over at det ikke har ligget i utvalgets mandat å kommentere økonomi. Vi velger likevel å uttrykke bekymring for barnehagenes mulighet til å innfri kvalitetskravene fra stat og kommune under rådende økonomiske forhold. For oss henger disse tingene svært tett sammen.

Vi har valgt å dele tilbakemeldingene i to grupper i denne delen. De tingene vi gleder oss over og de tingene vi er kritiske til eller syns er beklagelig. Håper formen fungerer greit.

Det er gledelig at:

- utvalget er oppmerksomme på kommunens dobbeltrolle med tanke på økonomi og tilsyn (s.11).
- utvalget går inn for å fjerne muligheten til å gjøre unntak fra maksimalprisen (s.11). Selv om prisene i praksis kanskje ikke er så forskjellige er det et viktig prinsipp med like priser for et tilbud som i utgangspunktet skal inneholde samme kvalitet. Det vil også kunne motvirke at prisen får betydning for hvilken barnehage man kan velge samt bidra til en finansieringsform som dekker det faktiske utgifter i det barnehagetilbudet som gis.
- utvalget stiller seg kritiske til at retten til barnehageplass er knyttet til barnets fødselsdato. Denne ordningen er urimelig for foreldre som må ta til takke med tilfeldige løsninger, eventuelt utvide permisjonstida, og for barnet som eventuelt må leve med tilfeldige løsninger.
- utvalget foreslår at det stilles krav til barnehagens godkjente leke- og oppholdsareal (s. 12). Dette er vel bare en norm i dag og åpner for skjønnsmessige vurderinger som ikke alltid kommer barna til gode.
- utvalget ønsker å opprettholde barnehageeiers rett til å bestemme opptakskrets og opptakskriterier (s.12). Dette kan for eksempel bidra til at barnehager kan prioritere søsken slik at familier kan få alle sine barn inn i samme barnehage, noe som både er positiv for barna som får mulighet til å være i familierelasjoner selv om de er har store deler av dagene sine i institusjon og for familielivet generelt siden bringe og hentesituasjonen blir mindre stressende når man bare har ett sted å forholde seg til.
- utvalget ønsker en hensiktsmessig regulering av strukturelle faktorer (s.12). Dagens normer for areal, pedagog- og voksentetthet, satt sammen med rammefinansieringen, åpner for kreative løsninger som ikke nødvendigvis er til barnas beste.
- utvalget vektlegger personalets kompetanse på flere nivå (kommuneadministrasjon, styrer, pedagogisk personale). Det er en viktig føring at utvalget mener at hovedregelen fortsatt bør være en *styrer* i hver barnehage og at samordninger ikke skal føre til reduksjon av styrerressursen for den enkelte barnehage (s.13). Utvanningen av styrerfunksjonen gjennom å innføre stillingsbetegnelser som daglig

leder, enhetsleder og virksomhetsleder er uheldig fordi det skyver innholdet i stillingen *fra* det pedagogiske arbeidet og rammeplanens intensjoner *mot* administrative oppgaver og rutiner knyttet til eierskap og økonomi. Den enkelte barnehage risikerer også at øverste leders lojalitet skyves i samme retning.

- utvalget forslår bemanningskrav (s.13). Dagen ordning med norm for pedagogtetthet har slik vi ser det ikke tatt hensyn til barnas beste og ført til tilfeldige og ulike løsninger i ulike kommuner. Sett sammen med økonomi har det vært mulig å utnytte systemet for økonomisk vinning, noe som er kritikkverdig i seg selv.
- utvalget foreslår å flytte krav om pedagogisk bemanning fra forskrift til lov (s.13). Selv om dette er noe det vil ta lang tid å få gjennomført er dette et viktig skritt på veien mot økt status for førskolelærerne og økt fokus på barnehagepedagogikk i hver enkelt organisasjon og i samfunnet generelt. Barnehagen tydeliggjøres som pedagogisk institusjon og flere førskolelærere gir barnehagene økt definisjonsmakt i barnehagepedagogiske spørsmål.
- utvalget foreslår å åpne for at pedagoger med annen faglig bakgrunn enn førskolelærere skal kunne jobbe i barnehage som pedagogisk personale (s.14). Barnehagen som pedagogisk institusjon er mangfoldig og har ulike utfordringer knyttet til lokalisering, sammensetning av barne- og personalgruppe samt tilgang til førskolelærere. Ulike profesjoner vil kunne utfordre og utfylle hverandre og det er positivt at hver enkelt barnehage kan knytte til seg pedagogiske fagpersoner som kan bidra med flere perspektiver på lek, omsorg, læring og danning. Når det er sagt er det samtidig viktig at forholdstallet opprettholdes slik det er beskrevet av utvalget slik at førskolelærerprofesjonen står sterkt og beholder definisjonsmakten i barnehagepedagogiske spørsmål.
- utvalget foreslår en skjønnsmessig bestemmelse som gir barn rett til å tilhøre en barnegruppe (s. 14). I dag praktiseres gruppestørrelser gjerne ut i fra økonomiske hensyn i stedet for av hensyn til barnas beste. Forslaget kan likevel oppleves som vagt fordi det ikke legges føringer for hvor store gruppene kan/skal være. I beste fall vil en eventuell innføring av krav til pedagog- og voksnetthet kunne bidra til å regulere gruppestørrelsene og antall tilknytningspersoner/relasjoner det enkelte barnet må forholde seg til. Dette avhenger likevel av kunnskap, bevissthet og barnehagefaglige vurderinger hos det pedagogiske personalet. Vi hadde ønsket oss tydeligere føringer her.
- utvalget ønsker å fjerne adgang til dispensasjon fra utdanningskravet for familiebarnehagene (s.15).
- utvalget ønsker å utvide og sikre barns rett til spesialpedagogisk hjelp, inkludert tidfesting av vedtak og overføring av sak til ny kommune ved flytting (s.15). Det er også positivt at utvalget tenker at PP-tjenesten bør ha samme ansvar for tilrettelegging og oppfølging i barnehage som for skole, men det vil måtte innebære store løft fordi det allerede er for få ressurser til å dekke skolens behov. Våre erfaringer fra egen kommune er at det er knapt med ressurser. Logopedtjenesten ble

for eksempel lagt ned i 1-2 år. Sånn vi ser det kreves det en annen økonomi for å få til dette og dersom det skal finansieres fra de midlene som deles ut i dag ser vi ikke for oss hvordan dette kan realiseres uten at det skyver problemet over på noe annet.

- utvalget er kritiske til måten førskolelærerutdanningen har utviklet seg (s. 16). Det er jo interessant at de har merket seg at utdanningsinstitusjonene *kan spille en viktig rolle når det gjelder kompetanseutvikling i barnehagesektoren og at god praksisopplæring er viktig for kvaliteten*. Hva skulle ellers ha betydning? Vi stiller oss kritiske til arbeidsplassbasert førskolelærerutdanning da vi ser på det som en avakademisering av profesjonen. Vi er derfor spente på om ny rammeplan for barnehagelærerutdanningen svarer på NOKUTs evaluering og om vi kommer til å merke forskjell på nyutdannede før og etter denne reformen.
- utvalget fremhever viktigheten av forskning og at forskningsresultatene når frem til kommuneadministrasjon, barnehageeiere og ansatte i barnehagene (s.16-17). Slik vi ser det er dette den eneste måten å sette barnehagepedagogiske praksiser i bevegelse og sikre at det pedagogiske tilbudet faktisk er til barnas beste – basert på oppdatert kunnskap om barn, barndom og barnehage. Det er også positivt at utvalget trekker frem praksisnær/praksisrettet forskning, at det opprettes et eget program for barnehageforskning i regi av Forskningsrådet og anbefaler at departementet utreder muligheten for å etablere et eget senter for barnehageforskning(s.17). Dette vil bidra til økt etterspørsel etter utdanning på master- og doktorgradsnivå noe som igjen vil kunne føre til en mer skjerpet førskolelærerutdanning og øke statusen til profesjonen.

Det er betenkelig at:

- utvalget mener at det er nok at en kommune har *tilgang til* barnehagefaglig kompetanse på administrativt nivå (s. 11). Selv om enkelte kommuner er små og har få barnehager hadde det vært ønskelig med krav om interkommunalt samarbeid.
- utvalget mener at foreldrene er de beste til å vurdere hvor lenge barnet deres kan og bør være i barnehagen og bruker det som begrunnelse for å ikke regulere barnehagens åpningstid og barnas oppholdstid (s.12). Det er grunn til å være kritisk til begrunnelsen. Foreldrene må selvsagt bestemme hvor lenge barna skal være i barnehagen, men det er vanskelig å forstå på hvilket grunnlag de skal kunne gjøre reelle vurderinger av dette all den tid de ikke ser hvordan barnet har det og er avhengig av de få bruddstykkene av barnets hverdag personalet kan klare å formidle. Samtidig har vi erfart at mange foreldre opplever press fra arbeidsgiver om å være tilstede mest mulig på jobben sin. Vi er usikre på om alle foreldre opplever at de har reelle valgmuligheter. Vi er sammen med slitne barn hver dag som ikke har mulighet til å velge å dra hjem.
- utvalget skisserer 25% fagarbeidere innen 2020 uten å presisere at dette gjelder den resterende 50% av ansatte i barnehage (s.13). I verste fall kan dette tenkes som en løsning på økt kompetanse blant barnehagens personale. Det er en rimeligere løsning

enn at halvparten av de ansatte er førskolelærere. Samtidig er teksten tydeligere på at det skal undersøkes hva som skal til for å nå målet **innen 2020**, mens det for pedagogisk personale snakkes om *overgangsbestemmelser* og *en strengere regulering* fra **for eksempel 2012**. Dette kan leses som at det ene kan gis større viktighet enn det andre når det skal prioriteres, noe vi mener er uheldig.

- utvalget foreslår å begrense tilgangen til dispensasjon fra utdanningskravet (s.14). Det er i seg selv positivt, men ved at man gir midlertidige dispensasjoner flere ganger fremstår de ikke som varige eller faste mens de i praksis kanskje er det...
- utvalget ikke ønsker å fastsette et krav til areal til tross for at de er klar over at dette praktiseres svært ulikt (s.14).
- utvalget foreslår å definere at barn født i første halvår defineres som 3 år fra 1.1. og at barn født i andre halvår defineres som 3 fra 1.7. (s.14). Dette gjør det mulig å utnytte pedagogtettheten i løpet av året. Dersom barnehagen har areal til det vil de kunne ta inn flere barn i løpet av året etter hvert som de små kan regnes som store. Vi er skeptiske til hvordan slike ting sammen med rammefinansiering kan føre til flere barn per pedagog og dermed øke mengden relasjoner hvert barn må forholde seg til.
- utvalget anbefaler at det satses på arbeidsplassbasert førskolelærerutdanning (s.16). Dette kan føre til en avakademisering av utdanningen, noe som vil være uheldig for yrkets fremtidige status. Førskolelæreryrket er et profesjonsyrke, ikke et praktisk håndverk. Det er derfor viktig med en utdanning til yrket som vektlegger pedagogiske, vitenskapsteoretiske og filosofiske innganger til det å arbeide med barn, i tillegg til kunnskaper innenfor de ulike fagområdene. En økt vektning av det praktiske ved å arbeide i barnehage vil kunne skyve profesjonsutøvelsen mot en mer erfaringsbasert pedagogikk enn en forsknings- og verdibasert pedagogikk.

Kapittel 2. Mandat, sammensetning og arbeidsmåte

Kap.2.2.

Det er positivt at Berit Bae og Lars Gulbrandsen har vært med i utvalget. Begge har lang fartstid innenfor barnehagepedagogikk og barnehageforskning.

Det er beklagelig at ikke pedagogiske ledere har vært representert i utvalget eller invitert inn som ressurspersoner. Barnehagebesøk kan ikke gi utvalget en kontinuerlig tilbakemelding fra praksisfeltet og praksisfeltet får heller ingen reell innflytelse i planarbeidet når de bare bidrar ved å bli besøkt. Det viktigste arbeidet gjøres i utvalget og høringsuttalelser vil aldri kunne få samme betydning. Det er gjentakende i utvalg som arbeider med viktige barnehagesaker at pedagogiske ledere ikke representeres. Styrere, studenter og foreldre ivaretas ofte, mens de som arbeider direkte med barna utelates.

Kapittel 23. Merknader til ny barnehagelov

Vi har valgt å kommentere kapittel 23 fordi det også inneholder utvalgets kommentarer til lovforslaget. Det har vært både håpefull og frustrerende lesning. Vi kommenterer i den rekkefølgen paragrafene kommer og viser frem og tilbake der vi tenker at noe henger sammen med eller bryter mer andre ting. Vi håper det oppleves som oversiktlig nok.

§ 1. Formål.

Det er positivt at utvalget peker på omsorg, nærhet og tilstedeværende voksne som barnehagens primæroppgaver. Det er også bra at de presiserer at læring skal foregå i det daglige samspillet med andre mennesker og miljøet, og nært sammenvevd med omsorg, lek og danning. Det ivaretar barnehagens egenart som læringsarena og taler i mot skolske metoder i barnehagen. Det er også interessant å se at de bruker opplæring som begrep når de peker videre i utdanningsløpet og læring når de skriver om barnehage. Vi leser dette som en respekt for at barn i barnehage ikke skal lære ved hjelp av instrumentelle metoder.

Når det gjelder kommentaren utvalget har til kristne og humanistiske verdier oppleves den som unnvikende. Selv om utvalget mener at formålet vil være godt egnet for et moderne mangfoldig samfunn kan den likevel leses som at en religion/et livssyn er bedre enn de andre. Det viser til en "vi og de andre" tenking som ikke hører hjemme i en lov som skal ivareta religionsfrihet. Ved at kristne nevnes legges det gjennom språket opp til å fokusere på nettopp kristendommen, noe som for eksempel opprettholder praksiser rundt advent og påske. Kristne tradisjoner får forrang. Selv om det videre skrives om åndsfrihet, krever det at "vi" må møte "de andre" med respekt. Det synliggjør og opprettholder et asymmetrisk forhold. Dette er en svakhet ved formålsparagrafen.

§ 2. Adgang til å fastsette annet formål.

I utvalgets kommentarer skjer det noe rart i teksten... Hvorfor kommer det inn to avsnitt om barn som har foreldre som ikke bor sammen? Og hvorfor handler dette om hvem av foreldrene barnehagen skal forholde seg til og hvordan informasjonsflyten skal være? (s. 330 første kolonne) Merkelig. Mulig vi har en elektronisk versjon som det er noe feil med...?

§ 3. Barnehagen innhold.

Ingen kommentar ut over at det er ryddig og fint.

§ 4. Saklig virkeområde.

Det er bra at tradisjonelle barneparker holdes utenfor. Det er også bra med innstramming/presisering i ny b). Hvordan tenkes det dagmammavirksomhet skal komme inn under barnehageloven? Krav om pedagogisk utdanning eller veiledning? At to barn som deler plass og ikke er tilstede samtidig kan regnes som ett barn vil vel få betydning for

hvordan man regner pedagogtetthet og arealnorm? Altså forskjellig fra i dag? Utvalget kommenterer ikke tilskudd, men dette vil vel måtte få betydning?

§ 5. Hensynet til barnets beste.

Ingen kommentar.

§ 6. Barns rett til barnehageplass.

Det er bra at retten til barnehageplass er flyttet til kap II og dermed er en rett barnet har. Det viktigjør både barnet og barnehagen som pedagogisk virksomhet.

Det er beklagelig at ikke barn sikres rett til barnehageplass uavhengig av når de er født. Barn som er født 1.september eller seinere risikerer tilfeldige løsninger frem til neste høst. Dette bryter med prinsippet om likeverdighet.

Samtidig åpnes det for flere opptak ved at 2åringers født i første halvår kan defineres som 3åringers etter 1.1. Pedagognorm og arealnorm vil da åpne for at man kan ta inn flere barn i barnehagen fra 1.1. Dette kan jo sees på som bra for 1 åringene som får plass, men konsekvensen kan likevel bli lavere pedagog- og voksnetetthet per barn og mindre areal. Vi er usikre på hva som egentlig er til "barnets beste" her, og hvilke barn det eventuelt er best for. Vi kan vanskelig se at det både blir bra for 1åringene som får plass og for 2åringene som har plass, men som får mindre areal og må dele de voksne med mange flere. Vi tenker at debatten og fokuset på tilknytning for 1åringene har skjøvet 2åringenes behov for voksenkontakt til side. Vi er derfor usikre på hva vi skal mene om dette.

§ 7. Barns rett til medvirkning.

At modenhet er endret til egne forutsetninger er en bra presisering. Det flytter fokus fra tradisjonelt syn på barn som universelle med utviklingsfaser mot at barn er spesielle og ulike og at de må møtes der de til en hver tid er, ikke ut i fra et skjema over hvor de burde vært.

§ 8. Rett til godt fysisk og psykososialt barnehagemiljø.

Det hadde vært bedre om det sto at departementet *burde* gi forskrift om barnehagemiljøet. Dette er en svært viktig bestemmelse som det er viktig å få med i den nye loven.

Dette styrker også mulighetene for å få gjort noe med for eksempel støypromblematikken som er utbredt i barnehagene. Det er ingen grunn til å tro at noe de voksne opplever som et problem ikke gjelder barna også. (...) *skal sikre barnehagebarn et minst like godt miljø som elever og arbeidstakere* (s.335, første kolonne). (Tilføyelse: Lengere ned lukker utvalget muligheten for å legge støypromblematikken inn i § 8.) Det er svært betenkelig. Bare blant våre 12 ansatte er det 3 stykker som plages av støy i hverdagen. Vi har ingen grunn til å tro at barna opplever støy som mindre plagsomt enn voksne. De har bare ikke samme mulighet som oss til å ordsette det.

Det er bra at det presiseres at det ikke er mulig å gjøre unntak fra bestemmelsen.

Det er også positivt at det ligger en varslingsplikt overfor foreldrene. Utvalget definerer at det er foreldrene som har hovedansvaret og som er de som skal definere om barnet har det bra i barnehagen. Da trenger de også informasjon som kan få betydning for de vurderingene de skal gjøre. Samtidig kan man jo stille seg kritisk til om det i det hele tatt er mulig for foreldrene å vite noe om dette all den tid de ikke ser barnet sitt i dette miljøet. Erfaringer viser også at barnehagepersonale og foreldre kan være uenige om hva som er til "barnets beste" og ha ulik grense for hva barn må "tåle" og ulike tanker om hva som er praktisk mulig å gjøre for at miljøet skal være tilpasset den enkeltes behov.

§ 9. Det fysiske miljøet.

Det er positivt at barns behov for bevegelse og utfoldelse tydeliggjøres i denne bestemmelsen. Vi ønsker ikke en "sikkerhetsbestemmelse." Avveiningen synliggjøres fint på s. 336, 2. kolonne: *Ved sikring av barnas miljø må det derfor gjøres en avveining av inngrepet i barnas utfoldelsesbehov og nødvendigheten av å sikre de fysiske omgivelsene.*

Det er bra at det presiseres at eventuelle endringsforslag skal komme fra foreldrerådet eller SU og ikke fra enkeltforeldre for at det skal kunne lages sak på det Det er også bra at utvalget setter frem eksempler på forhold (s. 337, 1. kolonne).

Om støy, siste avsnitt: Dette eksemplet slår beina under § 8. Det åpner for at barnehager og barnehageeiere kan velge løsninger som ikke nødvendigvis gir varige løsninger på støyproblematikken som finnes i mange barnehager. Slik vi ser det henger dette sammen med økonomi. Det er billigere å omorganisere barnegruppa enn å sørge for at lokalene demper skadelig lyd. Lyddempende tiltak samt modellerende lys koster mye og er noe svært få barnehageeiere velger å bruke penger på enten de er kommunale eller private. Vi er svært skuffa over at støyproblematikken som eksisterer i barnehagen ikke tas mer på alvor.

§ 10. Det psykososiale miljøet.

Barn blir stadig utsatt for krenkende ord eller handlinger i barnehagen. At varslingen skal skje til styrer peker mot at dette ses som svært alvorlig. Hvor konkret er det tenkt at man skal tolke dette? Når barn kaller hverandre for dumming, dytter og slår hverandre (jmf. lav selvfølelse)? Ved gjentatte konflikter mellom to barn der krenkende ord og handlinger blir en del av konflikten (jmf. lav selvfølelse)? Eller når enkelte barn mer systematisk stenges ute fra leken og det går over mot mer "mobbeaktig" adferd (jmf. lav selvfølelse, sosial isolasjon og mangelfull omsorg)? Hvordan vil disse tingene tolkes i praksis – uten utvalgets kommentarer?

Det er bra at utvalget poengterer at krenkende ord og handlinger fra ansatte alltid er et alvorlig forhold (s. 337, 2. kolonne) og man har plikt til å ta tak i manglende handlinger.

Det er positivt at utvalget poengterer at systematisk arbeid ikke skal handle om bestemte metoder, men det er snakk om en oppmerksomhet knyttet til de ulike samspillsarenaene i barnehagen.

§ 11. Foreldreråd og samarbeidsutvalg.

Det er positivt at foreldrene trekkes inn i utvalgets kommentarer til de andre bestemmelsene. Det tydeliggjør foreldrenes ansvar og innflytelse.

§ 12. Felles samarbeidsutvalg for barnehage og skole.

Ingen kommentar.

§ 13. Godkjenningsplikt.

Ingen kommentar.

§ 14. Barnehageeiers ansvar.

Det er positivt at utvalget presiserer barnehageeiers ansvar for kompetanseheving og at det skal foreligge et forpliktende system for dette.

§ 15. Barnehageeiers registrerings- og opplysningsplikt.

Ingen kommentar.

§ 16. Krav til forsvarlig system fra barnehageeier.

Det er positivt hvis det blir et system som forplikter barnehageeier sterkere enn i dag. Det er kanskje ikke fullt så positivt hvis barnehageeier henger seg opp i alle rutineene som skal gjennomføres hvis det fører til at det må brukes mer tid på byråkratiske prosesser blant førskolelærerne enn det gjøres i dag.

§ 17. Kommunen er lokal barnehagemyndighet.

At kommunen er lokal barnehagemyndighet kan ses på som "bukken og havresekken." Det gjelder økonomi (selv om utvalget ikke har hatt mandat til å se på dette), men også viktige prinsipper i barnehageloven. Det er en styrke for de ikke-kommunale barnehagene at det kommer noen utenfra og ser på den pedagogiske virksomheten. Dette blikket kunne man med fordel tenkt at var bra for de kommunale barnehagene også.

Selv om man kan forstå at små kommuner vil ha problemer med å ha like mange nivå som større kommuner, er det en svakhet at man bare trenger tilgang til barnehagefaglig kompetanse over barnehagenivå. Det hadde vært ønskelig med interkommunalt samarbeid i stedet.

Begrunnelsene for vage krav for samiske barn oppleves som passivt.

§ 18. Barnehagemyndighetens rett til innsyn og barnehagens opplysningsplikt.

Ingen kommentarer ut over at det er bra at det presiseres at kommunen også kan be om innsyn i økonomi hos ikke-kommunale barnehager.

§ 19. Godkjenning av barnehager.

Ingen kommentar

§ 20. Kommunens plikt til å tilby barnehageplass.

Det er betenkelig at ikke utvalget legger større press på kommunene om å tilby barnehageplass til barn født etter august. At fødselsdato skal være det som skiller om barnet får et pedagogisk tilbud eller andre tilfeldige løsninger er kritikkverdig.

§ 21. Samordnet opptaksprosess i kommunen.

Viktig presisering s. 35, 1. og 2. kolonne om at felles opptak ikke betyr felles opptakskriterier. Så lenge det er åpnet for ikke-kommunal barnehagedrift må barnehageeier ha mulighet til å prioritere familier som "hører til" i nettopp deres barnehage. Dette sikrer i tillegg at familier får barnehageplass til alle sine barn i en og samme barnehage der for eksempel søskenprioritet praktiseres.

§ 22. Kommunalt tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager.

Dette forstår vi ikke helt. Betyr det at private aktører som ønsker å starte barnehager etter 2011 ikke har krav på støtte fra kommunene, men må klare seg på egenhånd? Legger det økt press på kommunen til å etablere nok barnehageplasser? Tenker utvalget at det er full barnehagedekning?

§ 23. Foreldrebetaling.

Vi er litt usikre på hva vi skal mene om at foreldrebetalingen kan økes tilsvarende det det koster å ansette en kjøkkenassistent... Kan det tenkes at barnehager der foreldrene har høye inntekter vil kunne finansiere andre tilbud enn andre barnehager har mulighet til? Hva da med likeverdigheten i tilbudet?

§ 24. Moderasjonsordninger.

Det er bra at det legges opp til en refusjonsordning fra "det offentlige." Det sikrer likeverdige forhold i kommunale og ikke-kommunale barnehager.

§ 25. Samarbeid om barnehagens forebyggende og helsefremmende funksjon.

Det er betenkelig at utvalget definerer helsestasjonen som sentral i kartlegging av barns språk. Helsestasjon har svært få møter med barnet og dets familie og vil bare kunne registrere det som kommer fram i løpet av disse korte møtene ved 2- og 4års alder. Det helsestasjonen gjør er å kartlegge barnets språk under noen få og da svært spesielle omstendigheter.

Vi tenker også at dette kan virke deprofesjonaliserende for førskolelæreryrket.

§ 26. Krav til forsvarlig system for kommunen som barnehagemyndighet

Dette er positivt hvis det blir et system som forplikter barnehageeier sterkere enn i dag. Det er kanskje ikke fullt så positivt hvis kommunen henger seg opp i alle rutineene som skal

gjennomføres hvis det fører til at det må brukes mer tid på byråkratiske prosesser blant førskolelærerne enn det gjøres i dag.

§ 27. Kommunens tilsynsansvar. Pålegg om retting, midlertidig eller varig stenging.

Det er betenkelig at kommunen skal drive tilsyn med seg selv. Presiseringen om at tilsynet skal utføres på en måte som er uavhengig av oppgavene kommunen har som eier av barnehager (s. 355, 2. kolonne) er ingen garanti for at rollene ikke blandes når de/de som skal utføre tilsyn også er ansatt av kommunen. Dette gjelder alle, men kanskje særlig mindre kommuner.

Ellers er det bra at sanksjonsmulighetene styrkes.

§ 28. Fylkesmannens veiledningsplikt.

Ingen kommentar.

§ 29. Fylkesmannens tilsynsansvar. Pålegg om retting, midlertidig og varig stenging.

Det er positivt med både utvidelser og muligheter for tilsyn og sanksjoner.

§ 30. Fylkesmannen som klageinstans.

Ingen kommentar.

§ 31. Styrer

Det er svært positivt med utvalgets presisering av styrerbetegnelsen og styrerrollen internt og eksternt. Det er spesielt viktig at de trekker frem at styreren skal være tilgjengelig for alle foreldre og være fysisk tilstede i barnehagen. Det kan bidra til å stramme inn tendensen med å legge flere barnehager under samme styrer. Ved at de endrer ordlyden til styrer, tar de samtidig avstand fra markedstenkingen som brer om seg i barnehagene og som titlene "daglig leder," "enhetsleder" og "virksomhetsleder" stammer fra. Dette er gledelig lesning og vil kunne bidra til å styrke profesjonen.

Videre er det en styrke at utvalget bruker så mye plass på å definere hva som ligger av ansvar i styrerstillingen.

Det er betenkelig at utvalget ikke strammer mer inn for unntak fra bestemmelsen om en styrer i hver barnehage. Sånn det er i dag er det en styrer i flere barnehager som både ligger langt unna hverandre og som har flere barn enn et få titalls barn.

Vi er usikre på hva vi skal mene om at kravet til førskolelærerutdanning ikke er skjerpet inn.

§ 32. Barnehagens grunnbemanning.

Det er positivt at utvalget ikke bare ser på pedagogtetthet, men også på voksentetthet. Dette er kanskje en av de viktigste forandringene i forslag til ny lov og noe det må jobbes for at blir vedtatt.

Viser samtidig til kommentarer til innledningen/sammenfatningen og poengterer at antall fagarbeidere ikke må settes opp mot antall førskolelærere. Det er ikke ønskelig å øke antall fagarbeidere for å slippe å øke antall førskolelærere.

Det er flere utfordringer knyttet til stillingsbetegnelsen pedagogisk leder. I Porsgrunn kommune opererer man med flere stillingsbetegnelser som ikke finnes formelt. Førskolelærer 2 og fagleder for eksempel. Mulig vi ikke har satt oss godt nok inn det, men hvis man bare skal ha pedagogisk ledere og alle skal ha de samme funksjonene (blant annet lede og veilede øvrig personale) betyr det at mellomlederfunksjonen slik den praktiseres i svært mange barnehager i dag skal bort? Skal to pedagogiske ledere lede øvrig personalet på sin avdeling? Skal de lede hverandre? Vi opplever at stillingsbetegnelsene som brukes i NOUen ikke harmonerer med det som faktisk brukes i de enkelte kommunene. Det er lite ryddig enten ansvaret ligger hos de enkelte kommunene, avtaleverket eller offentlige dokumenter.

Videre åpner utvalget for at andre profesjonsutdanninger kan tilsettes i 20% av stillingene som krever pedagogisk utdanning, men at disse ikke kan få stilling som pedagogisk leder. Det betyr at utvalget ser for seg andre stillinger enn pedagogiske ledere uten at de presiserer hva slags stillinger dette skal være og hvilket ansvar disse skal ha. Er det her skillet mellom pedagogiske ledere og andre førskolelærere/pedagoger skal gå? Eller skal alle førskolelærere regnes som pedagogiske ledere og de med andre pedagogiske utdanninger regnes som noe annet – og i så fall som hva?

Vi stiller oss kritiske til at det ikke skapes sammenheng mellom hva som praktiseres og hva man ønsker at skal praktiseres. Det gjør utvalgets innstilling utydelig selv om intensjonen sikkert er den aller beste.

§ 33. Barnegruppen.

Dette er virkelig en bestemmelse som forsøker å ivareta barnas beste. Presiseringene utvalget gjør til bestemmelsen er også fylldige og gode.

Utvalget kunne med fordel sagt at departementet bør gi forskrift om maksimale gruppestørrelser. Det trenger ikke å få betydning for basebarnehagene, men det kunne presset frem bedre organisering av gruppene der det ikke er tilfredsstillende.

§ 34. Barnehagens areal inne og ute.

Vil en lovfesting av en norm påvirke hvordan dette praktiseres i de ulike kommunene?

Bra med en presisering som sier at forsvarligheten må begrunnes særskilt dersom normen ikke følges.

§ 35. Politiattest.

Dette er viktige endringer.

§ 36. Definisjon og virkeområde.

Overgangen til §36 kom veldig brått. Mangler det noe innledende tro....?

Ingen kommentarer.

§ 37. Godkjenning av familiebarnehager.

Positivt med innstramminger og presiseringer. Viktig at det ligger krav om samarbeid med andre familiebarnehager eller ordinære barnehager og veiledning. Det gjør driften mer synlig for verden utenfor og gir økt trygghet for familiene som velger denne formen.

§ 38. Pedagogisk veiledning i familiebarnehager.

Viktige presiseringer for å skille mellom familiebarnehage og dagmammavirksomhet. Også viktig at veiledningen settes i sammenheng med antall barn. Veldig positivt at det ikke åpnes for dispensasjon fra dette.

§ 39. Bemanning i familiebarnehagen.

Ingen kommentar.

§ 40. Rett til spesialpedagogisk hjelp.

Det er svært positivt at et barn som har rett til spesialpedagogiske tiltak ikke mister denne retten fordi familien flytter. Dette er en presisering som er til barnets beste. Veldig fint.

§ 41. Kommunens ansvar.

Ingen kommentar.

§ 42. Sakkyndig vurdering.

Det er positivt at det skal være sakkyndig vurdering ved sen utvikling eller lærevansker hos barnet. Dette er en vurdering som førskolelærere generelt ikke kan gjøre fordi de ikke har den kompetansen som skal til. Førskolelærere flest har bare generell kompetanse om barns utvikling. Det betyr i praksis at en førskolelærer som er bekymret for et barns språkutvikling, fysiologiske utvikling eller liknende, vil måtte be om en sakkyndig vurdering fra noen som har spesiell kompetanse på dette området fordi konsekvensen av en slik vurdering vil kunne være spesialpedagogisk hjelp/tilrettelegging.

s. 373, 2. kolonne: I vurderingen (altså den sakkyndige, vår parentes) må det først vurderes hva barnet trenger. Deretter må det vurderes om barnehagen har de nødvendige ressurser og kompetanse til å gi barnet den nødvendige hjelpen innenfor det ordinære barnehagetilbudet. Dette flytter ansvaret over på andre enn førskolelærerne, noe som er positivt. Vi har ikke spesialpedagogisk kompetanse, verken innenfor språk, fysiologi eller psykologi for den saks skyld. Det er viktig å avgrense førskolelærernes oppgaver til å handle om generell barnehagepedagogikk. Førskolelærerne skal ikke overta andres arbeidsoppgaver.

§ 43. Rett til å kreve undersøkelse og medvirkning.

I denne delen er det personalet som skal vurdere om et barn trenger spesialpedagogisk hjelp. Menes det her assistenter og fagarbeidere også? I så fall stiller vi oss kritiske til hva slags kompetanse som kreves for å vurdere om et barn trenger spesialpedagogisk hjelp. Det opprettes i så fall en direkte linje fra personalet, for eksempel assistentene, til styrer. Det er en deprofesjonalisering av førskolelærerne som Utdanningsforbundet umulig kan støtte? Vi støtter handlingsplikten og forstår at det er barnets beste som er i fokus, men vi forstår ikke hvorfor ikke førskolelærerne og eventuelle andre med pedagogisk utdanning skal involveres i denne vurderingen. Det kan ikke være sånn at alle og en hver kan vurdere om et barn trenger spesialpedagogisk hjelp.

Det vil uansett ikke være barnets behov for spesialpedagogisk hjelp som skal vurderes. Det er det bare de sakkyndige som kan vurdere jmf. §42. Det som må vurderes er om man skal be om en sakkyndig vurdering fordi man er bekymret for barnets utvikling eller psykiske- og/eller fysiske helse. § 42 er jo tydelig på at det er den sakkyndige vurderingen som ligger til grunn for eventuelle spesialpedagogiske tiltak.

§ 44. Individuell tiltaksplan for spesialpedagogisk hjelp.

Mener utvalget barnehageeier her? (s. 375, 1. kolonne). Ansvaret for å utarbeid slik tiltaksplan kan delegeres til den som har ansvaret for å oppfylle enkeltvedtaket om spesialpedagogisk hjelp, herunder ikke-kommunal barnehageeier.

Hvis utvalget virkelig mener ikke-kommunal barnehageeier, er det all mulig grunn til å stille seg kritisk til dette. Det er ingen krav til pedagogisk utdanning for å eie en barnehage. En eier (for eksempel et andelslag bestående av foreldre) kan umulig angi mål for den spesialpedagogiske hjelpen, si noe om hvordan den skal gjennomføres, avklare ansvarsforhold og si noe om hvordan tiltakene skal evalueres. Foreldre i et andelslags eierstyre kan ikke pålegges å planlegge, tilrettelegge og vurdere tiltak for andre foreldres barn. Dette må rett og slett være feiltrykk eller en misforståelse? Eller er det vi som leser for bokstavelig og misforstår...?

Det er spesialpedagoger som kan spesialpedagogikk. Da er det også de som må utarbeide individuelle planer, veilede der det ikke er spesialpedagoger som skal utføre planen og evaluere om planen må justeres. Dette må jo handle om profesjonsvern for spesialpedagogene?

§ 45. Pedagogisk-psykologisk tjeneste.

Der er viktig at pedagogisk-psykologisk tjeneste defineres som sakkyndig instans i spesialpedagogiske saker. Førskolelærere eller øvrig personale har ikke kompetanse til å vurdere om det er behov for spesialpedagogisk hjelp, eller planlegge, tilrettelegge og evaluere tiltak. Det kan til nød foregå under veiledning fra spesialpedagoger. Vi ønsker ikke at førskolelærere i ettertid risikerer å stå ansvarlig for feilslått spesialpedagogisk hjelp. Det handler om å beskytte vår egen profesjon mot unødig press. Og det er like viktig å definere hva som ikke er våre oppgaver som å definere hva som er det.

Betyr dette at den pedagogisk-psykologiske tjenesten bare skal sørge for at det blir utarbeidet en sakkyndig vurdering? Utvalget presiserer at omfanget av hjelp må vurderes i den enkelte sak og at de tilgjengelige ressursene og øvrige arbeidsoppgaver kan begrense hvor mye hjelp den enkelte barnehage kan kreve. Dette legger et (for) stort ansvar på den enkelte barnehage(eier?)

§ 46. Plikt til å delta i arbeidet med individuell plan.

Her kommer det jo svar på noe av det vi etterlyser tidligere, men det tar ikke bort barnehageeiers ansvar fra § 44.

Her sier bestemmelsen at barnehagen skal delta. Det er noe annet enn at Kommunen (og barnehageeier, vår parentes) har en plikt til å lage en individuell skriftlig tiltaksplan. Jmf. §44. Dette blir for utydelig og må rett og slett ryddes opp i. Man kan ikke ha en lov som pålegger ulike praksiser rundt samme tema avhengig av hvilken paragraf man leser.

Videre sier utvalget at barnehagen bestemmer selv hvem fra personalet som skal delta i dette arbeidet (nederst side 375, 2. kolonne). Dette blir nok en gang en deprofesjonalisering av førskolelærerne. Pedagogisk leder har ansvar for å planlegge og tilrettelegge for alle barn, også dem med spesielle behov. De pedagogiske lederne har ansvar for planlegging, gjennomføring og vurdering av det pedagogiske arbeidet rettet mot enkeltbarn og barnegruppen de har ansvar for. (s.361, 2. kolonne). Utvalgets utdypninger til § 46 motsier dermed utdypningene til § 32.

Og presiseringen om at barnehagens plikt innebærer deltakelse og ikke å lede eller koordinere arbeidet (s.376, 1. kolonne) skurrer med § 44 som nevnt over.

§ 47. Helsetjenestetilbud.

I andre yrker trenger man ulike medisinkurs for å gi eller bistå med medisiner. For barn med spesielle behov der medisiner er en del av tiltaket vil man kunne gi medisinkurs til enkelte ansatte, men i barnehagen vil medisiner kunne være nødvendig også uten at det er en del av et spesialpedagogisk tiltak. Eksempler kan være antibiotikakurer som skal tas 4 ganger daglig, inhalator i forbindelse med astmaanfall eller som forebygging, øyedråper ved øyebetennelse eller allergi og så videre. Dekkes slike ting av denne paragrafen? Og hvor kommer bestemmelser rundt tvang og tvangsmeldinger inn dersom det blir nødvendig?

§ 48. Tegnspråkopplæring.

Denne uttalelsen er utarbeidet i samarbeid med en audiopedagog.

Det er viktig at den sakkyndige vurderingen fortsatt gjøres av PPT i samarbeid med fylkesaudiopedagogen.

Det er grunn til å stille seg kritisk til at tegnspråkopplæring skal skje i ordinære barnehager av flere grunner. Barn i barnehagealder lærer ikke språk de tilegner seg språk. For at barn skal kunne tilegne seg et språk må de være en del av et språkmiljø. For hørselshemmede vil det si å være en del av et miljø der flere bruker tegnspråk i sin dagligtale. Det er ikke vanlig at

førskolelærere eller andre barnehageansatte behersker tegnspråk så godt at det fungerer som et ekte språk for dem. Det er derfor viktig at hørselshemmede samles i større grupper for å sikre kompetanse og et reelt språkmiljø, ikke bare tegnspråklige input nå og da. Barna skal leve med dette språket resten av sitt liv og som med alle andre barn er et godt og nyansert språk viktig for tilegnelse av kunnskap innen andre fagområder.

Når det gjelder innstramming av tidligere økonomiske fordeler er det leit om barn mister tilbud fordi foreldrene ikke har råd til å betale for barnehageplass.

Dersom denne bestemmelsen vedtas, er det nødvendig med en forskrift til loven som tydeliggjør hva dette innebærer for den enkelte barnehage og den enkelte førskolelærer.

§ 49. Rett til gratis skyss for barn med rett til spesialpedagogisk hjelp.

Ingen kommentar.

§ 50. Statens plikt til å sørge for læremiddel.

Kommentaren fra utvalget er litt vel skolsk. For øyeblikket brukes det lite lærebøker i barnehage. De kunne tatt seg bryet med å oversette det til barnehagepedagogikk når de først kommenterer det. Utdypningen oppleves bare som byråkratisk "snakk."

§ 51. Taushetsplikt.

Veldig klok og viktig presisering!

§ 52. Opplysningsplikt til sosialtjenesten.

Her synes vi det hadde vært behov for en språkvask.

Til siste setning: Endring fra styrer til barnehagen. Hva mener de egentlig? Barnehageeier? Den fysiske barnehagen? Hvilke ansatte som helst? Altså personalet (Jmf. tidligere bemerkninger om deprofesjonalisering)? Hvis de mener alle ansatte, og det tror vi de mener her, så må de skrive det og begrunne det med barnets beste. De er ikke nøye nok med språket sitt! Ordvalg har betydning!

§ 53. Opplysningsplikt til barneverntjenesten.

s. 378, 2.kolonne nederst: Hvem er barnehagen når det skal utarbeides rutiner? Er det barnehageeier, styrer, alle i barnehagen?

§ 54. Helsekontroll av barn og personale.

Ingen kommentarer, bortsett fra at denne plikten bare gjelder før barnet starter i barnehagen. Man forutsetter dermed åpenhet etter at barnet har startet. Det er det ingen automatikk i.

§ 55. til 59. Ingen kommentarer.

Det var dette vi fikk til. Mye av det som står her faller sammen med en høring som også er sendt fra Utdanningsforbundets lokallag i Porsgrunn. Avhengig av hvordan det har blitt justert via fylkeslaget og Utdanningsforbundet sentralt, vil enkelte momenter kunne kjønnnes igjen. En av de undertegnede har vært med i prosessene begge steder.

Vi i Liane barnehage ønsker dere lykke til videre i arbeidet med ny barnehagelov og takker for muligheten til å bidra inn. Vi er spente på hvordan loven vil se ut til slutt og håper virkelig at den blir til *barnas beste*.

Varme hilsener fra Liane barnehage

Liv Lio

Hilde Arnesen

Mia Deilrind

Mona Nicolaysen